

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

1139 Budapest, Teve u. 4-6.
1903 Budapest, Pf.: 314/15.
Tel: (06-1) 443-5573 Fax: (06-1) 443-5733
BM: 33-104, 33-140 BM Fax: 33-133
E-mail: orfkvezeto@orfk.police.hu

Szám: 29000/105/878/ /2011. RP.

Tárgy: alapvető jogot sértő
rendőri intézkedés elleni
panasz elbírálása

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. tv. (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva a paanszos által benyújtott panasz tárgyában folytatott eljárás során – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (továbbiakban: Panasztestület) 285/2011. (X. 5.) számú állásfoglalásának megállapításai alapján a rendőri intézkedés elleni panaszt

e l u t a s í t o m.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdésére, valamint a 109. § (3) bekezdésére – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata közvetlenül kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságnál – a Fővárosi Bíróságnak (1539 Budapest, Pf. 632.) címezve – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül kell benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni, illetve azt a fenti határidőn belül a Fővárosi Bírósághoz is be lehet nyújtani. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) bekezdése, 326.§ (7) bekezdése; Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület
- 3) Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

I.

A panaszos által 2011. március 21-én elektronikus úton előterjesztett panaszbeadványában – melyet 2011. március 30-án aláírásával is megerősített – a 2011. március 20-án vele szemben fogantatosított rendőri intézkedést és a kényszerítő eszköz alkalmazását kifogásolta.

A panaszos a panaszbeadványában előadta, 2011. március 20-án 14.00 és 15.00 óra között Nyírturán segédmotor-kerékpárjával egy futballpálya mellett haladt el, amikor dudaszóra lett figyelmes. Elmondása szerint, mivel kis faluról van szó, ahol mindenki ismer mindenkít, a panaszos úgy gondolta, hogy egy ismerős jelezhetett neki, és továbbhajtott. A panaszos az útját szabályosan folytatva haladt tovább, amikor az Arany János utcára érve intenzív dudálást hallott maga mögül. Ekkor ismét arra gondolt, hogy „valakinek nagyon sietős lehet”, ezért az előtte haladó lovas kocsit megelőzte, majd az út szélére húzódva intett a mögötte haladó gépjárműnek, hogy kikerülheti. Amikor a személygépkocsi a panaszos mellé ért, akkor látta, hogy abban rendőrök ülnek, és intenek neki, hogy álljon meg. A panaszos megjegyezte, hogy a rendőrök által vezetett gépjármű egy megkülönböztető jelzés nélküli, ezüst színű Volkswagen Golf volt.

A panaszos a rendőrök jelzésére megállt, majd három rendőr szállt ki a szolgálati gépjárműből, akik becsmérő hangnemben, „már-már káromkodva” beszéltek vele. Ezt követően a panaszost két rendőr a robogójáról leszedte, majd durván megbilincselte és betaszította a szolgálati gépjárműbe. Az intézkedő rendőrök azt mondták a panaszosnak, hogy szabálysértést követett el azzal, hogy gyorsan hajtott, és a rendőri jelzésnek szánt egyszerű dudálásra nem állt meg. Ezután az eljáró rendőrök a Kemecei úton 110-120 km/h-s sebességgel vitték a panaszost a Kemecei Rendőrőrsre, és útközben jelezték neki, hogy az ilyen robogósokkal szemben, mint ő, a jövőben keményen fognak fellépni.

A panaszos előadta, hogy a rendőrőrs épületéig bilincsben kísérték, a bilincset csak az épületben vették le róla. Elmondása szerint mindvégig nagyon meg volt rémülve. Miután levették róla az erősen megszorított bilincset, le kellett vennie a kabátját, cipőjét, pulóverét és a zsebeit is ki kellett ürítenie. Ezt követően „megmotozták”. A ruházatátvizsgálatát követően a panaszost egy előállító helyiségben helyezték el, és azt mondták, hogy nem jöhet ki onnan, amíg nem szólnak. Körülbelül fél óra elteltével – „nagy ijedelmében” – aláírt egy nyilatkozatot arról, hogy az előállítás időtartama alatt sérülése és panaszja nem keletkezett. Ezt követően a rendőrök ismertették vele az ellene felhozott „vádakat”, mely szerint a megengedettnél gyorsabban közlekedett, valamint a rendőri jelzésre nem állt meg. Annak ellenére, hogy aláírta azt, hogy a rendőri intézkedés során sérülése nem keletkezett, elvitték a körzeti orvoshoz, hogy a panaszos rendőri intézkedés során esetlegesen szerzett sérüléseiről látteleletet vetessenek fel. A panaszosnak fizikai sérülései nem, csak lelki sérülései keletkeztek. Ezután elengedték, és a szülei hazavitték.

A panaszos az agresszív rendőri fellépés, valamint, a jogtalan szabálysértési feljelentés miatt tesz panaszt. Álláspontja szerint semmivel nem tudják igazolni, hogy gyorsan hajtott, illetve azt sem, hogy nem akart megállni az intézkedő rendőr jelzésére. Sérülmezte, hogy a rendőri intézkedés az út szélén, a járókelők szeme láttára történt, ami számára nagyon megalázó volt.

A panasz kiegészítése azt tartalmazta, hogy az intézkedés idején labdarúgó mérkőzés zajlott a faluban, és ilyenkor a sportpálya környékén forgalmi rend változás lép érvénybe. A panaszos ezt figyelmen kívül hagyta, és a behajtani tilos tábla jelzése ellenére (ami hétköznapokon nincs kihelyezve) a kötelező haladási iránnyal szemben behajtott az utcába. Elmondta továbbá, hogy a szolgálati gépjárműbe bilincsben, bukósisakkal a fején ültették be.

A panaszos 2011. szeptember 15-én telefonon kereste meg a Panasztestület munkatársát, és kérdésre válaszolva elmondta, hogy a rendőri intézkedés idején nála volt a személyazonosító igazolványa, valamint a vezetői engedélye is, ezeket a motorkerékpár csomagtartójában helyezte el. Elmondta, hogy az intézkedő rendőrök az okmányait nem kérték el, és a panaszosnak sem volt lehetősége arra, hogy átadja azokat, mivel a rendőrök a szolgálati gépkocsiból kiszállva azonnal a panaszosnak estek, motorkerékpárjára nyomták és megbilincseltek. Az intézkedő rendőrök nem tettek fel neki kérdéseket, és személyazonosságát igazolására sem szólították fel őt. A panaszos előadta továbbá, hogy bukósisakja mindvégig a fején volt a rendőrkapitányságra történő beszállítása során, azt nem vették le róla, és neki sem volt lehetősége arra, hogy levegye azt.

A panaszos összefoglalva az alábbiakat kifogásolta:

- 1.) A panaszos nehezményezte a bilincs alkalmazásának jogszerűségét, módját.
- 2.) A panaszos kifogásolta a ruházat-átvizsgálást.
- 3.) A panaszos állítása szerint, a rendőrök becsmérlő hangnemben „már-már káromkodva” beszéltek vele.
- 4.) A panaszos nehezményezte, hogy a rendőrök a szolgálati gépkocsival a megengedett sebességet túllépve 110-120 km/h sebességgel közlekedtek.
- 5.) A panaszos sérelmezte, hogy a rendőr jogtalanul tett ellene szabálysértési feljelentést.
- 6.) A panaszos állítása szerint, bukósisakban vitték be a kapitányságra, mely végig a fején maradt. Nem engedték a rendőrök, hogy levegye és nem is segítettek annak levételében.
- 7.) A panaszos sérelmezte, hogy a járókelők szeme láttára vonták intézkedés alá és ez a körülmény számára nagyon megalázó volt.

A Panasztestület vizsgálata során arra a megállapításra jutott, hogy a szabálysértés elkövetésének gyanúja megfelelő jogalapot biztosított a panaszos igazoltatására, ezért nem sérült a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő joga. A rendelkezésre álló bizonyítékok szűk köre miatt a Panasztestület nem tudta feloldani a panaszosi és a rendőri előadások közötti ellentmondásokat, ezért úgy foglalt állást, hogy nem állapítható meg a panaszos előállításának jogszerűtlensége, így személyes szabadsághoz való jogának sérelme sem. Nem megállapítható továbbá a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme a vele szemben alkalmazott testi kényszer, a sisak levétele, valamint az intézkedő rendőr hangneme tekintetében, továbbá testi épséghez fűződő jogának sérelme a beszállítás során a szolgálati gépjárművet vezető rendőr által megválasztott sebesség tekintetében. A Panasztestület álláspontja szerint nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga amiatt, hogy az intézkedésre forgalmas helyen került sor.

A Panasztestület megállapította azonban, hogy súlyos mértékben sérült a panaszos emberi méltósághoz és személyes szabadsághoz való joga a bilincs jogszerűtlen alkalmazása miatt.

II.

Döntésem meghozatala során az alábbi rendőrségi dokumentumok és nyilatkozatok álltak rendelkezésre:

- a panaszos 2011. március 21-én kelt panaszbeadványa és annak 2011. március 30-án megküldött kiegészítése;
- a Nyíregyházi Rendőrkapitányság Kemecei Rendőrőrs intézkedő rendőreinek 2011. március 20-án kelt, 15010/10204/2011/id. számú jelentése;
- az előállítás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló 2011. március 20-án kelt, 15010/10204/2011/id. számú jelentés;
- r. törm. meghallgatásáról 2011. július 28-án felvett jegyzőkönyv;
- r. törm. meghallgatásáról 2011. július 28-án felvett jegyzőkönyv;
- kapitányságvezető 2011. július 28-án kelt tájékoztató levele;
- előállítás időtartamáról kiállított igazolás,
- a letéti tárgyról felvett 0069531. sorszámú jegyzőkönyv,
- a Központi Orvosi Ügylet által 2011. március 20-án kiállított igazolás.

A rendelkezésre álló rendőrségi iratokból tényszerűen az alábbiak állapíthatók meg.

A Nyíregyházi Rendőrkapitányság Kemecei Rendőrőrs intézkedő rendőreinek jelentése szerint a rendőrök a panaszolt időben közlekedési ellenőrzést tartottak, mivel a 15.00 órakor kezdődő labdarúgó mérkőzés idején a Nyírtura, József Attila utcai sportpálya melletti részén „Mindkét irányból behajtani tilos” táblát helyeztek el egy kiegészítő táblával, miszerint labdarúgó mérkőzések idején ezen az útszakaszon közlekedni nem lehet. Az ellenőrzés során az intézkedő rendőr igazoltatni akarta a panaszost, aki a saját tulajdonát képező segédmotor-kerékpárral közlekedett Nyírturán a József Attila utcán, a Kossuth utca felől az Arany János utca irányába. A panaszos az általa vezetett segédmotor-kerékpárral nagy sebességgel haladt, és az intézkedő rendőr megállító jelzésére nem reagált – a segédmotor-kerékpárt még lassítani sem volt hajlandó –, majd továbbhaladt az Arany János utca felé továbbra is nagy sebességgel. Ezt követően az intézkedő rendőrök a panaszost a szolgálati személygépkocsival utolérték az Arany János utca és a József Attila utca kereszteződésében, és őt a szolgálati gépjárműben lévő jelzőtárcsa segítségével, valamint a gépkocsi hangjelzésével ismételten megállásra szólították fel. A panaszos ekkor sem állt meg, sőt gyorsításba kezdett, kb. 10-20 m-re eltávolodott a szolgálati gépjárműtől. A jelentés szerint a panaszos többször hátranézett, ezért láthatta, hogy a gépkocsi rendőrségi gépjármű, hiszen jobb oldali szélvédőjében elhelyeztek egy POLICE feliratú táblát, valamint mindkét rendőr rendszeresített szolgálati láthatósági mellényt viselt. Ekkor szolgálati gépjármű kilométerórája 70 km/h-s sebességet mutatott. Ezt követően az eljáró rendőrök a szolgálati gépjárművel az Arany János u. 34. sz. előtt a panaszos mellé értek, és ismételten „megállj” jelzést adtak tárcsa segítségével. Ekkor a panaszos a motoron ismételten hátrafordult, a bal kezével mutogatott a rendőrök felé, idegesen viselkedett, majd elkezdett fékezni és az út szélén megállt.

A jelentés szerint az intézkedő rendőrök a szolgálati gépjárműből kiszálltak, majd a panaszoshoz léptek, akit kértek, hogy személyi igazolványát, valamint vezetői engedélyét adja át. A panaszos a felszólításra nem reagált, a feltett kérdésekre válaszolni nem akart. Ezt követően az egyik intézkedő rendőr felszólította a „Törvény nevében!” szavak előrebocsátásával, hogy igazolja magát, a panaszos azonban a felszólításnak ekkor sem tett eleget. Az intézkedő rendőr ekkor közölte vele, hogy előállítja a Kemecei Rendőrőrsre igazolás megtagadása miatt. A panaszos kezeit ezután hátrahelyezte, majd megbilincselte és a

szolgálati gépjárművel előállította további intézkedések lefolytatása és a panaszos személyazonosságának megállapítása céljából. Az intézkedésnél a rendőrök mellett végig jelen volt két polgárőr is. A panaszossal szemben az általa elkövetett cselekmények miatt a rendőrök szabálysértési feljelentést tettek. Az előállítás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint a panaszos az előállítását követően az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján édesanyja kiértékesítését kérte. Az előállítás okáról szóló tájékoztatót, a panaszos az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatos jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatót megkapta, valamint az előállítás idejéről szóló igazolást a rendőrök kiadták. Az előállítás időtartamáról kiállított igazolás szerint a panaszos előállítása 2011. március 20-án 15 óra 50 perctől 17 óra 30 percig tartott. Az igazoláson a panaszos aláírásával nyilatkozott arról, hogy az előállítás ideje alatt sérülése, illetve panasza nem keletkezett, és az igazolás egy példányát átvette. A Központi Orvosi Ügyelet által kiállított igazolás szerint a panaszost az intézkedés napján megvizsgálták, és rajta külsérelmi nyom nem volt észlelhető.

A panasz részletes vizsgálatakor az alábbiakat állapítottam meg.

Tekintettel arra, hogy a panaszos az előállítás jogszerűtlenségét kifogásolta (ugyanakkor a megállítást kapcsán konkrét panaszt nem fogalmazott meg) szükségessé vált a rendőrök által foganatosított intézkedés jogalapjának és indokoltságának a vizsgálata. A panaszos előadta, hogy 2011. március 20-án 14.00 és 15.00 óra között Nyírturán segédmotor-kerékpárjával egy futballpálya mellett haladt el, amikor dudaszóra lett figyelmes. A panaszos a dudát figyelmen kívül hagyva, az útját szabályosan folytatva haladt tovább, amikor az Arany János utcára érve ismét dudálást hallott maga mögül. Amikor a személygépkocsi a panaszos mellé ért, akkor látta, hogy abban rendőrök ülnek, és intenek neki, hogy álljon meg.

A panaszos a panasz kiegészítésében előadta azt is, hogy az intézkedés idején labdarúgó mérkőzés zajlott a faluban és ilyenkor a sportpálya környékén forgalmi rend változás lép érvénybe. A panaszos – elmondása szerint – ezt figyelmen kívül hagyta, és a „Mindkét irányból behajtani tilos” közúti jelzőtábla jelzése ellenére a kötelező haladási iránnyal szemben hajtott be az utcába.

Az intézkedő rendőrök – jelentésük szerint – a panaszolt időben közlekedési ellenőrzést hajtottak végre, mivel a 15.00 órakor kezdődő labdarúgó mérkőzés idején a József Attila utca sportpálya melletti részén „Mindkét irányból behajtani tilos” táblát helyeztek el egy kiegészítő táblával (labdarúgó mérkőzések idején ezen az útszakaszon közlekedni nem lehet). Az ellenőrzés során az intézkedő rendőrök igazoltatni akarták a panaszost, aki a saját tulajdonát képező segédmotor-kerékpárral közlekedett Nyírturán a József Attila utcán, a Kossuth utca felől az Arany János utca irányába.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése rendelkezik a rendőr intézkedési kötelezettségéről, vagyis *„a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.”*

Az intézkedéskor hatályban lévő a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 3. § (1) bekezdése szerint, *„bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az*

államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.”

A közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (továbbiakban: KRESZ) 14. § (1) bek. n) pontja szerint, *„a járművek forgalmát tiltó vagy korlátozó jelzőtáblák: „Mindkét irányból behajtani tilos”, a tábla azt jelzi, hogy az útra mindkét irányból tilos behajtani.*

Fentiek alapján jelen esetben felmerült az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Kormányrendelet (továbbiakban: Korm.r.) 54. §-a szerinti, közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértésének gyanúja.

Tekintettel arra, hogy a konkrét esetben az intézkedő rendőrök, valamint a panaszos nyilatkozata egybehangzó abban a tekintetben, hogy a panaszos a segédmotor-kerékpárjával a mindkét irányból behajtani tilos tábla tiltása ellenére hajtott be a József Attila utcába megállapítható, hogy az adott intézkedéshez szükséges gyanú mértéke, így intézkedési kötelezettsége fennállt. A fentiek alapján a panaszost indokoltan állították meg a járőrök azért, hogy a szabálysértési felelősségre vonás érdekében igazoltassák.

Leszögezhető továbbá, hogy ezen eljárásnak nem feladata a szabálysértési eljárás felülbírálása, illetve annak megállapítása, hogy a panaszos a magatartásával a terhére rótt szabálysértést elkövette -e. A fentiekben foglaltak vizsgálatára a szabálysértési eljárást lefolytató Nyíregyházi Rendőrkapitányság Szabálysértési Hatósága rendelkezi hatáskörrel.

A rendőri intézkedésre az Rtv. 44. § (1) bek. b) pontja és az Rtv. 29. § (1) bekezdése alapján is jogszerűen került sor.

Az Rtv. 44. § (1) bek. b) pontja szerint, *„a rendőr az e törvényben és a külön jogszabályban meghatározott közlekedésrendészeti feladatának ellátása során a közlekedési rendszabályok megtartását, a járműhasználat szabályszerűségét, az okmányokra és a felszerelésekre vonatkozó előírások megtartását, a jármű birtoklásának jogszerűségét, az üzemben tartó, illetőleg a használó személyazonosító adatait, a jármű közlekedésbiztonsági állapotát és adatait a forgalomban és a telephelyen – a jogszabályban meghatározottak alapján – ellenőrizheti.”*

Az Rtv. 29. § (1) bekezdés értelmében, *„a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.”*

Összefoglalva megállapítható, hogy az intézkedő rendőrök a jogszabályi előírásoknak megfelelően, kellő jogalap birtokában jártak el a panaszossal szemben.

A panasz érdemleges elbírálása szempontjából az előállítás jogszerűségét megvizsgáltam – bár a panaszos a beadványában konkrétan nem sérelmezte – és az alábbiakat állapítottam meg.

Az előállítás végrehajtásáról készült jelentés szerint a panaszost az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján állították elő, mely szerint, *„a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja”.*

Az intézkedő rendőrök jelentése szerint, amikor a panaszost végül sikerült megállítani, kérték, hogy közölje adatait, valamint adja át a személyi igazolványát. A panaszos azonban nem szólalt meg, a rendőri felszólításnak nem tett eleget. A rendőrök szerint passzívan ellenszegült, az igazolást megtagadta.

A panaszbeadvány, valamint annak kiegészítése nem tartalmaz információt arra vonatkozóan, hogy mi történt a panaszos megállítása és megbilincselése között, mindössze arról számol be, hogy az intézkedő rendőrök megengedhetetlen hangnemben beszéltek a panaszossal. A panaszos ezzel kapcsolatban a Panasztestület munkatársának telefonon azt nyilatkozta, hogy a rendőri intézkedés idején nála volt a személyazonosító igazolványa, valamint a vezetői engedélye is, ezeket a motorkerékpár csomagtartójában helyezte el. Elmondása szerint az intézkedő rendőrök az okmányait nem kérték el, illetve nem volt lehetősége arra, hogy átadja azokat, mivel a rendőrök a szolgálati gépkocsiból kiszállva azonnal a panaszosnak támadtak, motorkerékpárjára nyomták és megbilincseltek. Az intézkedő rendőrök nem tettek fel neki kérdéseket, és személyazonosságát igazolására sem szólították fel őt.

A rendőrségi iratok, valamint a panaszos által elmondottak ellentmondásban állnak egymással, és ezt az ellentmondást egyéb bizonyítási eszköz hiányában az eljárás során feloldani nem volt lehetséges. Az előállítás jogalapja fennállt, ezért a panaszt elutasítom.

1.) A panaszos nehezményezte a bilincs alkalmazásának jogszerűségét, módját.

A panaszos a beadványában az sérelmezte, hogy a megállítást követően a két rendőr a motorkerékpárjára taszította, majd durván megbilincselte és a szolgálati gépjárműbe beültette.

A kényszerítő eszközök alkalmazásának általános szabályait az Rtv. 16. § (1) bekezdés fogalmazza meg, mely szerint, *„a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.”*

A bilincs alkalmazását az alábbi jogszabályhelyek szabályozzák.

Az Rtv. 48. §-a szerint, *„a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására, d) ellenszegülésének megtörésére.”*

A Szolgálati Szabályzat 60. § (4) bekezdés b) pontja szerint, *„a bilincselés módjai: kezek előre, illetve hátra bilincselése.”*

A Szolgálati Szabályzat 60. § (6) bekezdés a) pontja alapján, *„a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy: a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadásától, illetve szökéstől.”*

A Szolgálati Szabályzat 59. § (1) bekezdése szerint *„kényszerítő eszköz alkalmazása feltételeinek fennállása esetén testi kényszert akkor kell alkalmazni, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.”*

Az intézkedő rendőrök – jelentésük szerint – a szolgálati gépjárműből kiszálltak, majd a panaszoshoz léptek, akit kértek, hogy személyi igazolványát, valamint vezetői engedélyét adja át. A panaszos a felszólításra nem reagált, a feltett kérdésekre válaszolni nem akart. Ezt követően az intézkedő rendőr felszólította a „Törvény nevében!” szavak előrebocsátásával, hogy igazolja magát, a panaszos azonban annak ekkor sem tett eleget. Az intézkedő rendőr ekkor közölte vele, hogy előállítja a Kemecei Rendőrőrsre igazolás megtagadása miatt. A panaszos kezeit ezután hátrahelyezte, majd a bilincset rátette, és a szolgálati gépjárművel előállította további intézkedések lefolytatása és a panaszos személyazonosságának megállapítása céljából.

A kapitányságvezető tájékoztató levele ezt annyival egészíti ki, hogy testi kényszerre a bilincs alkalmazása érdekében volt szükség, továbbá a panaszost az intézkedő rendőrök a motorkerékpárra nem nyomták rá, hanem maga hajolt oda.

A panaszosi és a rendőri állítások ellentmondóak a tekintetben, hogy a panaszos passzív ellenállást tanúsított-e az intézkedés során. A tekintetben azonban egyhangúak a nyilatkozatok, hogy a panaszos az intézkedő rendőrök többszöri kar- és hangjelzésére állt csak meg, ezért a panaszos azon magatartása, hogy a rendőri felszólításnak nem engedelmességet alappal engedhetett arra következtetni, hogy magatartása a későbbiekben sem lesz együttműködő. A kapitányságvezető tájékoztató levele szerint, azért nem volt elégséges a testi kényszer alkalmazása, mert az adott szituációban a panaszos viselkedése alapján (nem akart megállni, nem igazolta magát), tartani lehetett a szökésétől. Előadta továbbá, hogy a bilincselés a panaszosnak a rendőrőrsre történő beszállításáig tartott.

Megállapítható, hogy az intézkedéskor a panaszos személyi szabadságában korlátozva volt, amikor vele szemben a bilincs alkalmazására sor került. Az Rtv. bilincselésre vonatkozó rendelkezése az „alkalmazhat” szó használatával általánosságban lehetőséget teremt az intézkedő rendőrök számára, hogy a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személlyel, intézkedés alá vonttal szemben bilincset, mint kényszerítő eszközt alkalmazzanak.

A törvény azért teremti ezt a lehetőséget, mert az adott szituációban (intézkedés során) az intézkedő rendőr mérlegelésén múlik – azaz az összes körülmény figyelembevételével kell döntést hoznia –, hogy alkalmazza-e a kényszerítőeszközt, vagy sem.

Nem várható el és nem is szabad elvárni az intézkedést fogantató rendőrtől, hogy egy esetleges támadás, ellenszegülés, szökés bekövetkezését megvárja, hanem a jog- és szakszerűség szem előtt tartásával a bilincs használatára egy esetlegesen bekövetkező esemény megelőzése érdekében kell intézkedni. Ha a rendőr mérlegelési körébe tartozó döntése során fennáll a támadás, ellenszegülés, önkárosítás, esetünkben szökés gyanúja, a bilincset mint kényszerítő eszközt minden további mérlegelés nélkül alkalmazhatja, illetve azt a rendkívüli események (szándékos egészségkárosítás, hivatalos személy elleni erőszak, stb.) megelőzése érdekében alkalmaznia is kell mind a saját, mind az intézkedés alá vont életének, testi épségének védelme érdekében.

Az intézkedésről készült jelentés alapján megállapítható, hogy az előállítás során 2 rendőr és egy polgárőr vett részt az intézkedésben. Tekintettel arra, hogy az előállítás nem speciálisan kialakított szolgálati gépkocsival történt, ezért indokolt és szükséges volt a személyi szabadságában korlátozott panaszos megbilincselése, mivel egy a kísérés közben esetlegesen bekövetkezett rendkívüli esemény esetében a szűk utastérben nem érvényesül a láthatóan mutatkozó fizikai erőfölény. Ezen túl megállapítható, hogy az előállításban közreműködő polgárőr sem képzéssel, sem kényszerítő eszközzel nem rendelkezik egy

támadás elhárítására vagy szökés megakadályozására, továbbá ezek nem is tartoznak a feladatai közé, mivel a polgárőrök intézkedési jogosultsága ilyen szempontból meglehetősen korlátozott.

A Panasztestület az állásfoglalásában arra a körülményre hivatkozik, hogy az előállítás során 2 rendőr és 2 polgárőr mindvégig jelen volt, ezáltal a rendőri erőfölény biztosítottnak látszott. Ezzel szemben az előzőekben ismertetettek szerint, két rendőr intézkedett és egy polgárőr az intézkedés passzív szemlélője volt.

A fentiek alapján megítélésem szerint, a bilincselésre jogszerűen és szakszerűen, az arányosság elvének figyelembe vételével került sor, mely csupán a Rendőrségre történő beszállítás idejére korlátozódott, ezért a panaszt e tekintetben is elutasítani.

2.) A panaszos kifogásolta a ruházat átvizsgálást.

A panaszos a beadványaiban sérelmezte, hogy le kellett vennie a kabátját, cipőjét, pulóverét, zsebeit ki kellett ürítenie, majd megmotozták.

A ruházatátvizsgálást az Rtv. az alábbiak szerint szabályozza.

Az Rtv. 31. § (1) és (2) bekezdés alapján, „akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. A ruházat átvizsgálását – halaszthatatlan eset kivételével – az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szemérem sértő módon.”

Megállapítható, hogy az alapul vett szabadságelvonás tekintetében sem volt megállapítható az alapjogsérelem, ezért az abból fakadó jogkorlátozások tekintetében sem lehet megállapítani jogsérelmet a panaszosra nézve, ezért a *panaszt e tekintetben is elutasítom.*

3.) A panaszos állítása szerint, a rendőrök becsmérlő hangnemben „már-már káromkodva” beszéltek vele.

A panaszos a beadványában sérelmezte, hogy a rendőrök becsmérlő hangnemben, „már-már káromkodva” beszéltek vele. A Kemecei rendőrségre történő beszállításakor az eljáró rendőrök közölték vele, hogy az ilyen robogósokkal, mint ő fognak a jövőben keményen elbánni.

A rendőrségi dokumentumokban foglaltak szerint a panaszos az intézkedés alatt nem szólalt meg, a rendőri igazoltatás pedig a „jogszabályban meghatározottak alapján alkalmazandó szavak használatával történt”. A kapitányságvezető tájékoztató levele szerint, a szolgálati gépjárműben a rendőrök és a panaszos között kommunikáció nem zajlott.

Az Rtv. 2. § (1) bekezdés szerint, „A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyónbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.”

A rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az

állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerül – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelem és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, az államszervezetben belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel összhangban ugyanis az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számon kérhetőség lehetőségeit is megteremtve.

Megállapítható, hogy az intézkedő rendőrök hangneme tekintetében a panaszos állítása és a rendőri jelentésekben foglaltak egymásnak ellentmondanak, mely ellentmondásokat a rendelkezésre álló bizonyítási eszközök szűk köre miatt feloldani nem volt lehetséges, jogsérelem megállapítani nem lehetséges, ezért a panaszt e tekintetben is elutasítom.

4.) A panaszos nehezményezte, hogy a rendőrök a szolgálati gépkocsival a megengedett sebességet túllépve 110-120 km/h sebességgel közlekedtek.

A panaszos sérelmezte, hogy az eljáró rendőrök a Kemecei úton 110-120 km/h sebességgel vitték a panaszost a Kemecei Rendőrőrsre.

A rendőri jelentés ezzel kapcsolatban azt tartalmazza, hogy az intézkedő rendőrök a közlekedési szabályokat mindvégig betartották a beszállítás során. Ezt támasztotta alá a kapitányságvezető által adott tájékoztatás is.

Leszögezhető, hogy ezen eljárásnak – hatáskör hiányában – a szabálysértés elkövetése, sem a panaszos, sem a rendőr magatartása tekintetében nem feladata. Ugyanakkor abban sem foglalhatók állást, hogy a konkrét esetben a rendőrök megsértették-e a KRESZ legnagyobb megengedett sebességre vonatkozó szabályát. Mivel azonban a rendőrök magatartása alkalmas lehetett arra, hogy veszélyeztesse a panaszos testi épséghez való alapjogát, ezért a kérdésnek ezt a vonatkozását vizsgálni kellett.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálják el.

Bár hivatkozott jogszabályhely bekövetkezett jogsértésről beszél, a Panasztestület a rendelkezést kiterjesztően alkalmazza azokra az esetekre is, amikor a Rendőrség tevékenysége következtében valamely alapjog sérelmének közvetlen és nagyfokú veszélye áll fent, hiszen a rendőrség működésével szemben alapvető követelmény, hogy az ne veszélyeztesse az állampolgárok alapvető jogait, amint az az Rtv. 2. § (1) bekezdéséből is következik.

A veszélyeztetés mértékének szempontjából van jelentősége annak, hogy a rendőrségi jármű milyen sebességgel haladt, hiszen tekintettel arra, hogy a KRESZ normáit a közlekedés biztonságának és zavartalanságának garantálása érdekében alkották meg, nyilvánvaló, hogy a KRESZ legnagyobb megengedett sebességre irányadó szabályai megtartása esetén a veszélyeztetés nem valósul meg. Amennyiben viszont a megengedett legnagyobb sebességnél

nagyobb volt a szolgálati gépjármű sebessége, úgy mérlegelés kérdése, hogy a veszélyeztetés mértéke eléri-e azt a szintet, amelynél indokolt lehet az alapjogsértés megállapítása.

Mivel a panaszos és a rendőrség álláspontja egymásnak ellentmond a tekintetben, hogy milyen sebességgel haladt a szolgálati gépjármű, illetve túllépte-e a KRESZ által megengedett legnagyobb sebességet a beszállítás idején, – mely ellentmondást a Panasztestületnek sem sikerült feloldani – ezért a panaszos sérelme nem nyert megállapítást, ezért a panaszt e tekintetben is elutasítom.

5.) A panaszos sérelmezte, hogy a rendőr jogtalanul tett ellene szabálysértési feljelentést.

A Szolgálati Szabályzat 21. § (1) bekezdés szerint, „A rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy jogszabály által meghatározott esetekben helyszíni bírságot szab ki. A rendőr figyelmeztetést csak azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki.”

A fenti jogszabály alapján megállapítható, hogy a panaszos által elkövetett szabálysértés észlelését követően az intézkedése során a rendőr az eset összes körülményeit figyelembe véve a rendőr mérlegelési jogkörébe tartozik az, hogy a fentiekben felsorolt szankciók közül melyiket alkalmazza. Amennyiben úgy dönt, szabálysértési feljelentést tesz.

A korábban említett Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése és a Szolgálati Szabályzat 3. § (1) bekezdése rendelkezik a rendőr intézkedési kötelezettségéről. Jelen esetben felmerült az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rend. 54. §-a szerinti, közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértésének gyanúja, azonban a szabálysértési tényállásszerűséget kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgáltam. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis nem vehető át a szabálysértési hatóság szerepe, azonban ha a rendőr nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény értékelését – akkor, amikor annak jogalapjaként szabálysértés gyanújára hivatkozik a rendőrség –, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján szükségesnek tartom megvizsgálni, hogy az adott intézkedéshez szükséges gyanú foka fennállt-e.

Tekintettel arra, hogy a konkrét esetben az intézkedő rendőrök, valamint a panaszos nyilatkozata egybehangzó volt a tekintetben, hogy a panaszos segédmotor-kerékpárjával a mindkét irányból behajtani tilos tábla tiltása ellenére hajtott be a József Attila utcára megállapítható, hogy az adott intézkedéshez szükséges gyanú foka fennállt, ami a Rendőrség részéről intézkedési kötelezettséget keletkeztetett.

A szabálysértés elkövetésének körülményei, illetve az, hogy jogszerűen indítottak-e a panaszossal szemben szabálysértési eljárást, valamint, hogy a rendőrség tudja-e bizonyítani a szabálysértés elkövetését, ezen eljárásnak nem feladata. A panasz e részére az egyes szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény vonatkozó rendelkezései az irányadók.

6.) A panaszos állítása szerint, bukósisakban vitték be a kapitányságra, mely végig a fején maradt. Nem engedték a rendőrök, hogy levegye és nem is segítettek annak levételében.

A panaszos sérelmezte, hogy bukósisakkal a fején vitték be a rendőrök a Rendőrkapitányságra. Állítása szerint a bukósisakja mindvégig a fején volt a

Rendőrkapitányságra történő beszállítása során, azt nem vették le róla, és neki sem volt lehetősége arra, hogy levegye azt.

A kapitányságvezető tájékoztató levelében ezzel szemben azt írja, hogy a panaszos a beszállításakor saját maga levehette, és le is vette a sisakját.

Jelen esetben a panaszosi és a rendőri állítás ellentmond egymásnak a tekintetben, hogy a panaszos levehette-e sisakját vagy sem. Az eljárás során ezen ellentmondást feloldani nem volt lehetséges. A rendelkezésre álló nyilatkozatokon kívül említésre méltó azon körülmény is, hogy a rendőrök részére nem teremtett volna kedvezőbb helyzetet az, hogy a panaszos a bukósisakkal a fején száll be az szolgálati gépkocsiba, és egyéb – intézkedés taktikai megfontolások – körülmények sem indokolták volna ezt az eljárást. Mindezek alapján a panaszos bukósisak viselésével kapcsolatban előadottakat életszerűtlennek tartom, ezért a panaszos azon állítása, intézkedéstaktikai szempontból aggályos, illetve nem életszerű ebben a tekintetben az emberi méltósághoz való jogának sérelme nem állapítható meg, így a panaszt elutasítom.

7.) A panaszos sérelmezte, hogy a járókelők szeme láttára vonták intézkedés alá és ez a körülmény számára nagyon megalázó volt.

A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök a járókelők szeme láttára vonták intézkedés alá. Sérelmezte továbbá, hogy nagyon megalázó volt számára a „helyzet”. Mind a panaszból, mind a rendőrségi iratokból kiderül, hogy a rendőri intézkedésre mérkőzés idején, egy futballpálya közelében került sor.

Leszögezhető, hogy sem az Rtv., sem a Szolgálati Szabályzat nem tartalmaz az intézkedés foganatosításának helyével kapcsolatban rendelkezéseket.

Az Rtv. már korábban idézett 2. §-a – amely szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait – azonban szabályozza, hogy az intézkedő rendőrök kötelesek úgy eljárni, hogy az az intézkedés alá vontnak a lehető legkisebb sérelem okozásával járjon.

Általánosságban elmondható, hogy a rendőri intézkedések jelentős részét az eljáró rendőrök közterületen foganatosítják, így szinte lehetetlen annak elkerülése, hogy az egyes intézkedéseknek szemtanúi ne legyenek. Elfogadható az az érv is, hogy a forgalmasabb helyen végzett intézkedés az intézkedés alá vont számára kellemetlen, esetleg megalázó is lehet. A rendelkezésre álló iratokból ugyanakkor megállapítható, hogy sem a panaszból, sem a rendőri jelentésekből nem derül ki az, hogy a panaszos jelezte volna az eljáró rendőröknek, hogy a helyzet számára megalázó, így a rendőrök mulasztást nem követtek el akkor, amikor az intézkedést a megállítási helyszínén hajtották végre.

Összefoglalva megállapítható, hogy a megállítási forgalmas helye nem okozta a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelmét, ezért a panaszt elutasítom.

III.

A Panasztestület álláspontja szerint, *„a rendőrség által előadott indokok nem támasztják kellőképpen alá a panaszos bilincselésének szükségességét, mivel a rendőrségi iratok nem számolnak be arról, hogy a panaszos, miután sikerült megállítani, bármi jelét mutatta annak, hogy szökésre készül. Önmagában az, hogy a panaszos nem működik együtt az eljáró rendőrökkel, nem nyújtja át az okmányait, nem válaszol a rendőrök kérdésére –*

amennyiben valóban így történt –, a Testület álláspontja szerint nem tekinthető szökésre való utalásnak. A Testület álláspontja szerint továbbá – tekintettel arra, hogy az intézkedés során két rendőr és két polgárőr is mindvégig jelen volt –, a rendőri erőfölény is biztosított volt mind az intézkedés, mind a rendőrörsre történő beszállítás során. Tekintettel arra, hogy a fentiek szerint a panaszos szökésétől nem kellett tartani, a Testület úgy ítélte meg, hogy szükségtelen volt a panaszos bilincselése, ezért sérült az emberi méltósághoz való alapvető joga.”

A panasztestület álláspontjával a határozat 1. pontjában kifejtett indokok alapján nem értek egyet.

A panaszos a beadványában a rendőrök általi megállításának módját kifejezetten nem panaszolta, erre tekintettel – a Panasztestülettel ellentétben – a vizsgálatom erre nem terjedt ki.

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

Hatásköröm és illetékességem az Rtv. 92. § (1) bekezdése, illetve a 93/A. § (6) és (7) bekezdésein alapul.

Határozatom az alábbi jogszabályokon alapul:

- a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) és 326. § (7) bekezdése;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 100. § (1) bekezdése, 109. § (1) és (3) bekezdései;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 13. § (1) bek., 44. § (1) bek. b) pontja 29. § (1) bek., 92. § (1) bek., 93/A. § (7) és (9) bekezdései, 97. § (1) bekezdés b) pontja; 48. § a-d. pontjai, 61. § (1) bek., 16. § (1) bek., 33. § (2) bek. c) pontja, 31. § (1) és (2) bek., 61. § (1) bek., 29. § (1) bek., 44. § (1) bek. b) pontja., 2. § (1) bek.,
- a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 3. § (1) bek., 60. § (4) bek.b) pontja, (6) bek. a) pontja, 59. § (1) bek., 21. § (1) bek.,
- KRESZ 14. § (1) bek. a) pontja,
- Korm.r. 54. § (1) bek.

Budapest, 2011. december „ „

**Dr. Hatala József r. altábornagy
országos rendőrfőkapitány**